

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра світової літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов
2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
історія світової літератури
ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

напрямок підготовки 6.020303 Філологія (мова і література українська)
Освітній рівень: перший (бакалаврський)

2017-2018 н.р.

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 0382/18
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

«   »   20 18 р.

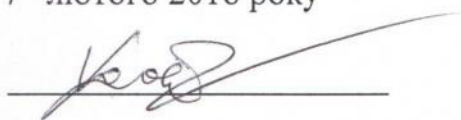
Робоча програма Історія зарубіжної літератури для студентів за напрямом підготовки 6.020303 Філологія (українська), галузь знань 0203 "Гуманітарні науки", 2018 року - 27 с.

Вишницька Юлія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури Інституту філології, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри світової літератури

Протокол № 5 від "7" лютого 2018 року

Завідувач кафедри

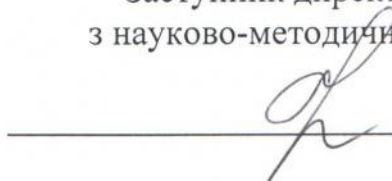

(Ковбасенко Ю. І.)

Структура програми типова.

Години відповідають навчальному плану.

Заступник директора Інституту філології
з науково-методичної та навчальної роботи

(Заяць Л.І.)

© _____, 2018 рік

© _____, 2018 рік

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра світової літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

“ _____ ” _____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

напрямок підготовки *б.020303 Філологія (мова і література українська)*

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

2017-2018 н.р.

Робоча програма Історія зарубіжної літератури для студентів за напрямом підготовки 6.020303 Філологія (мова і література українська), 2018 року - 27 с.

Вишницька Юлія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури Інституту філології, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри світової літератури

Протокол № 5 від “7” лютого 2018 року

Завідувач кафедри _____

(Ковбасенко Ю. І.)

Структура програми типова.

Години відповідають навчальному плану.

Заступник директора Інституту філології
з науково-методичної та навчальної роботи

_____(Заяць Л.І.)

© _____, 2018 рік

© _____, 2018 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	4
Структура програми курсу	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	5
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	6
III. Програма	
Змістовий модуль I.	6
Змістовий модуль II	7
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія зарубіжної літератури».....	7
V. Плани семінарських занять.	9
VI. Завдання для самостійної роботи.....	16
Карта самостійної роботи студента.	19
VII. Система поточного та підсумкового контролю.....	19
ПМК №1.....	19
ПМК № 2	20
VIII. Методи навчання.	22
IX. Методичне забезпечення курсу	22
X. Рекомендована література	23

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Історія зарубіжної літератури» (період межі 19-20 століть) вивчається в шостому семестрі на третьому курсі і входить до циклу літературознавчої підготовки студента-словесника. Робоча програма передбачає вивчення найважливіших проблем літературного життя переважно європейських країн наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття, розкриття своєрідності даного періоду, сутності тієї художньої революції, яка була пов'язана з процесами модернізації мистецтва, становлення нових стилів, напрямів, течій: символізм, імпресіонізм, неоромантизм, естетизм тощо. Увага зосереджується на нових явищах у поезії (символістська лірика), у прозі (процес інтелектуалізації, натуралізм тощо), драмі (зокрема поява «нової драми»). Звертається увага на своєрідність розвитку окремих національних літератур, на міжлітературні зв'язки й впливи, зокрема з українською літературою. Отже, **мета даного курсу** – дати майбутнім учителям школи основи фахової підготовки з історії зарубіжної літератури кінця ХІХ – початку ХХ століття, розкрити її багатство в історичній зумовленості й художній цінності, показати поступ літературно-естетичної думки, її вплив на творчій пошук найвидатніших письменників.

Поставлена мета зумовлює такі **завдання**:

1. розкрити ідейно-естетичну специфіку літературного періоду, визначити основні художні явища (модернізм, декаданс, символізм, неоромантизм, натуралізм, естетизм), схарактеризувати їх;
2. розкрити ідейно-художню своєрідність творчості найвидатніших представників літератури цього періоду, ознайомити студентів зі змістом і поетикою їх провідних творів;
3. прищепити навички самостійної роботи з літературно-критичними джерелами: статтями, монографіями, підручниками, енциклопедіями тощо;
4. розвинути навички філологічного аналізу художніх творів у єдності змісту та форми;
5. удосконалити вміння творчого виразного читання художніх творів напам'ять.

Виокремлення курсу історії зарубіжної літератури межі століть не є випадковим. Соціально-політичне, культурно-естетичне «позачасся» (за висловом Олександра Блока) вплинуло на розвиток усієї літератури маргінального періоду, що ввібрала в себе риси як ХІХ століття – доби реалізму, романтизму, так і епохи, що зароджувалась, – модернізму. Звідси – стильове розмаїття, майже одночасне існування різних художніх течій, шкіл, угруповань, співіснування традиційного реалізму, натуралізму, неоромантизму, модернізму, авангардизму, що є, безперечно, ознакою літератури зламу століть.

Підготовка майбутніх філологів неможлива без оволодіння студентами широким колом гуманітарних знань. Чільне місце в цьому процесі посідає вивчення системного курсу «Історія зарубіжної літератури», важливою частиною якого є курс «Історія зарубіжної літератури». Література цього часу невіддільна від історичного і філософського контексту порубіжної епохи. Тому звернення до творчості письменників цієї доби сприяє глибокому розумінню кризового стану суспільства і культури на зламі століть.

«Історія зарубіжної літератури» – навчальна дисципліна, **предметом** якої є літературний процес зламу ХІХ–ХХ століть. У цьому курсі вивчаються специфіка історико-літературної доби, сутність літературно-художніх напрямків і художніх методів, що сформувалися на межі століть, а також творчість письменників, у творах яких найповніше відбилися особливості цього літературного періоду.

У результаті оволодіння цим курсом студенти повинні **засвоїти** найважливіші відомості про історико-культурну добу, основні літературні напрямки та течії; головні етапи життєвого та творчого шляху письменників; **знати** сюжет, жанрово-композиційні особливості вивчених творів, характерні ознаки індивідуального стилю того чи того письменника; основні теоретичні поняття, визначені програмою. Майбутні філологи повинні також **уміти** характеризувати концепцію, визначати проблематику та найважливіші особливості поезики художнього твору, порівнювати твори, що належать до різних національно-культурних традицій.

Згідно з навчальним планом, на курс «Історія зарубіжної літератури» відведено 14 лекційних та 14 семінарських годин, 4 год. – модульного контролю. На самостійну роботу

відводиться 28 год. Форма підсумкового контролю – залік.

Семінарські заняття першого модуля передбачають поглиблене вивчення найвизначніших творів зарубіжної класики з урахуванням новітніх науково-методичних досліджень, закріплюють і конкретизують лекційний (теоретичний) матеріал. На семінарські заняття виносяться здебільшого твори, які вивчаються за шкільною програмою: поезія французьких символістів, роман «Кар'єра Ругонів» Е.Золя, поезії В.Вітмена тощо. **Семінарські заняття другого модуля** продовжують закріплення навичок аналізу художніх текстів та розширюють розуміння модернізму як особливого світовідчуття на матеріалі конкретних літературних творів: роману О.Вайльда «Портрет Доріана Грея», драми Г.Ібсена «Ляльковий дім», російської поезії «срібної доби».

Теми та завдання, винесені для самостійної підготовки, допоможуть поглибити знання про літературний процес межі століть: натуралізм Золя розширено введенням аналізу творчості братів Гонкурів та Мопассана (тема №1). Знання про поезію кінця ХІХ століття поглиблюються опрацюванням матеріалу про російську поезію «чистого мистецтва» (тема №2) та експериментальну поетику Г.Аполлінера (тема №3), а лекційний матеріал про англійську літературу – темою для самостійного вивчення ідіостилів Р.Л.Стівенсона, А.Конан-Дойла, Дж.Р.Кіплінга (тема №5). Аналіз та інтерпретація творів А.Стріндберга та Б.Шоу (тема №6) розширюють знання про драматургію кінця ХІХ-початку ХХ століть.

Отож завдання та література, рекомендована для самостійного опрацювання, а також ЕНК (дистанційний курс) й електронна хрестоматія художніх текстів допоможуть студентам краще збагнути оригінальність та особливість літератури зламу століть. Основна проблематика текстового простору межі 19-20 століть сфокусована у запропонованій студентам тематиці курсових, дипломних та магістерських робіт.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НОРМАТИВНОГО КУРСУ

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні, формування особистості фахівця вищої кваліфікації.

Курс: підготовка бакалаврів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: <i>2 кредити</i> Змістові модулі: <i>2 модулі</i> Загальний обсяг дисципліни: <i>60 годин</i>	Напрямок підготовки 6.020303 Філологія (українська) Галузь знань <i>0203 "Гуманітарні науки"</i> (освітньо-кваліфікаційний рівень <i>"бакалавр"</i>) Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Нормативна Рік підготовки: 3. Семестр: 6. Аудиторні заняття: <i>28 години</i> , із них: Лекції (теоретична підготовка): <i>14 годин</i> Семінарські заняття: <i>14 годин</i> МКР: <i>4 години</i> Самостійна робота: <i>28 годин</i> Форма контролю: <i>залік</i>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин				
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Самостійна робота
1.	Складність літературного розвитку перехідного періоду. Множинність літературних напрямів і течій кінця XIX-початку XX століть.	26	14	6	6	14
	<i>МКР</i>	2				
2.	Національні особливості розвитку європейських літератур межі 19-20 століть.	30	14	8	8	14
	<i>МКР</i>	2				
	<i>Разом</i>	60	28	14	14	28

III. ПРОГРАМА ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Літературні напрями та течій кінця XIX - початку XX століть: натуралізм, імпресіонізм, символізм. Модернізм та декаданс.

Тема 1. Складність літературного розвитку перехідного періоду. Множинність літературних напрямів і течій кінця XIX-початку XX століть.

Лекція 1. Етико-естетська унікальність літератури межі століть. Складність літературного розвитку перехідного періоду. Множинність літературних напрямів і течій кінця XIX - початку XX століть (2 год.).

Основні поняття теми: абстракціонізм, авангардизм, декаданс, егофутуризм, екзистенціалізм, експресіонізм, імажинізм, імпресіонізм, кубофутуризм, метод, модернізм, напрям літературний, натуралізм, позитивізм, символізм, футуризм.

Лекція 2. Натуралізм як літературний напрям у французькій літературі. Е.Золя – теоретик натуралізму та засновник «експериментального роману». Творчий доробок письменника. Епопея «Ругон – Маккари». Гі де Мопассан як представник критичного реалізму «нової епохи». Новелістика та романістика Мопассана. Вплив ідіостилю братів Е. та Ж. Гонкурів на літературу декадансу (2 год.)

Семінарське заняття 1. Е.Золя як теоретик і письменник французького символізму (2 год.)

Основні поняття: детермінізм, експериментальний роман, епопея, натуралізм, позитивізм, соціальна історія родини. фізіологічний та соціальний романний цикл.

Лекція 3. Англійська та американська літератури кінця XIX-початку XX століть. Майстер науково-фантастичної повісті та новели Г.Уеллс. Багатожанровість творчості Дж. Р. Кіплінга. Г.Джеймс: від реалізму до імпресіонізму. Розмаїття творчого доробку Д.Лондона. Романістика Т. Драйзера – одна з вершин американського критичного реалізму першої половини XX століття (2 год.)

Семінарське заняття 2. Проблема французького символізму (2 год.).

Основні поняття: амбівалентність; бодлерівський символізм; верлібр; декадентські мотиви; душа як континуум поезії; звукосимволізм; інтуїтивізм; іронія як принцип ставлення до себе і світу; модель розвитку європейського символізму; ніцшеанська критика цивілізації

Заходу; принцип «слів на волі», розуміння природи як «храму символів»; символ; символізм; теорія яснобачення; філософія Шопенгауера.

Семінарське заняття 3. Уолт Уїтмен – реформатор американської поезії (2 год.)

Основні поняття: «американська мрія», білий вірш, верлібр, «вітменівський каталог», космізм світосприйняття Уїтмена, мовний експеримент, постромантичний епос, реформа поетичної техніки, синтаксичний паралелізм, трансценденталізм.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Літературні напрями та течії кінця XIX-початку XX століть: неоромантизм, модерністські та авангардистські течії.

Лекція 4. Модернізм та декаданс: особливості, основні риси, літературні течії. М.Метерлінк – представник бельгійського символізму, засновник символістської драми. Ш.Бодлер як предтеча символізму. Символізм та імпресіонізм у поезії: П.Верлен, А.Рембо, С. Малларме. Авангардизм у світовій літературі. Поетична реформа Г.Аполлінера (2 год.).

Семінарське заняття № 4. Інтелектуальний роман О. Уайльда «Портрет Доріана Грея» (2 год.).

Основні поняття: афоризм, готика, естетизм, імпресіонізм, інтелектуальний роман, поети-праерафаеліти, парадокс, символізм, «чисте» мистецтво.

Лекція 5. Література Німеччини та Австрії межі століть. Неоромантизм та етноміфологізм драматургії Г.Гауптмана. (2 год.).

Семінарське заняття № 5. Новелістика Томаса Манна (2 год.)

Лекція 6. Література Скандинавії межі XIX-XX століть: соціально-політичне підґрунтя, національні особливості розвитку. Драматургія А.Стріндберга та Г.Ібсена. Творчість норвезького «співця кохання» К. Гамсуна (2 год.).

Семінарське заняття № 6. Новаторство драматургії Г.Ібсена (п'єса «Ляльковий дім») (2 год.).

Основні поняття: амбівалентність персонажів; драма як рід і жанр літератури; зовнішня і внутрішня дія; ібсенізм. інтелектуально-аналітична драма; конфлікт; підтекст; розгортання дії в замкненому хронотопі.

Лекція 7. Російська література межі століть. Новаторство А.П.Чехова-драматурга. «Срібна доба» російської поезії. Філософсько-естетичні концепції російського символізму, акмеїзму, футуризму, імажинізму. Творчість О.О.Блока, Б.Л.Пастернака, А.А.Ахматової, М.С. Гумільова, О.Е.Мандельштама, В.Маяковського, С.О.Єсеніна, М.О.Волошина, М.І.Цветаєвої (4 год.).

Семінарське заняття №7. «Срібна доба» російської поезії (2 год.)

Основні поняття: авангардизм, акмеїзм, еґофутуризм, імажинізм, кубофутуризм, модернізм, символізм, футуризм.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ»

Разом: 60 год.:

лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год.,
самостійна робота - 28 год., МК – 4 год.

Тиждень	I - II	III - IV	V - VI	VII - VIII
Модулі	Змістовий модуль I			
Назва модуля	Літературні напрями та течії кінця XIX - початку XX століть: натуралізм, імпресіонізм, символізм Модернізм та декаданс.			
Кількість балів за модуль	76 балів			
Лекції	1	2	3	4
Бали	1 бал	1 бал	1 бал	
Теми	Етико-	Натуралізм як	Англійська та	

лекцій	естетська унікальність літератури межі століть. Складність літературного розвитку перехідного періоду. Множинність літературних напрямів і течій кінця XIX - початку XX століть	літературний напрям у французькій літературі. Е.Золя – теоретик натуралізму та засновник «експериментального роману». Творчий доробок письменника. Епопея «Ругон – Маккари». Гі де Мопассан як представник критичного реалізму « нової епохи». Новелістика та романістика Мопассана. Вплив ідіостилю братів Е. та Ж. Гонкурів на літературу декадансу	американська література кінця XIX-початку XX століть. Майстер науково-фантастичної повісті та новели Г.Уеллс. Багатожанровість творчості Дж. Р. Кіплінга. Г.Джеймс : від реалізму до імпресіонізму. Розмаїття творчого доробку Д.Лондона. Романістика Т. Драйзера – одна з вершин американського критичного реалізму першої половини XX століття	
Бали	1 + 10 балів	1 + 10 балів	1 + 10 балів	
Теми семінарських занять	Е.Золя як теоретик і письменник французького натуралізму	Особливості французького символізму	Волт Вітмен як реформатор американської поезії	
Бали	5 балів	5 балів	5 балів	
Теми для для самостійного опрацювання	Французький натуралізм	Поезія другої половини XIX століття: А. Фет, Ф. Тютчев. Парнасці.	Ідіостиль Гійома Аполлінера	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота № 1 (25 балів)			
Модулі	Змістовий модуль II			
Назва модуля	Літературні напрями та течій кінця XIX-початку XX століть: неоромантизм, модерністські та авангардистські течії.			
Кількість балів за модуль	83 балів			
Лекції	1	2	3	4
Дати / бали	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал
Теми лекцій	Модернізм та декаданс: особливості,	Література Німеччини та Австрії межі	Література Скандинавії межі XIX-XX	Російська література межі століть. Новаторство

	основні риси, літературні течії. М.Метерлінк – представник бельгійського символізму, засновник символістської драми. Ш.Бодлер як предтеча символізму. Символізм та імпресіонізм у поезії: П.Верлен, А.Рембо, С. Малларме. Авангардизм у світовій літературі. Поетична реформа Г.Аполлінера	століть. Неоромантизм та етнофілогізм драматургії Г.Гауптмана. Творчість Т. та Г. Маннів. Неоміфологізм Р.М.Рільке	століть.: соціально-політичне підґрунтя, національні особливості розвитку. Драматургія А.Стріндберга та Г.Ібсена. Творчість норвезького «співця кохання» К. Гамсуна	А.П.Чехова-драматурга. «Срібна доба» російської поезії. Філософсько-естетичні концепції російського символізму, акмеїзму, футуризму, імажинізму. Творчість О.О.Блока, Б.Л.Пастернака, А.А.Ахматової, М.С. Гумільова, О.Е.Мандельштама, В.Маяковського, С.О.Єсеніна, М.О.Волошина, М.І.Цветаєвої
Бали	1 + 10 балів	1 + 10 балів	1 + 10 балів	1 + 10 балів
Теми семінарських занять	Інтелектуальний роман О. Вайльда «Портрет Доріана Грея»	Новелістика Томаса Манна	Новаторство драматургії Г.Ібсена (п'єса «Ляльковий дім»)	«Срібна доба» російської поезії
Бали	5 балів	5 балів		
Теми для самостійного опрацювання	Англійський неоромантизм: А. Конан-Дойл, Р. Стіверсон, Р. Кіплінг	Драматургія межі століть: А. Стріндберг		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота № 2 (25 балів)			
Загальна кількість балів	159 балів 159 : 100 = 1, 59 (коефіцієнт - 1, 59)			

ІV. ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль І

Семінарське заняття № 1

Тема: Е.Золя як теоретик і письменник французького натуралізму (2 год.)

Завдання:

1.Опрацювати статті:

Косило Н. Поетика натуралізму в дискурсі світового та національних літературних процесів / Н. Косило, Н. Венгринович // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : збірник наукових праць / Мін. освіти і науки України; Ужгородський нац. ун-т; НАНУ, Ін-т укр. мови. – Ужгород, 2011. – Вип. 16. – С. 166-170;

Шахова К.О. Романтизм - реалізм - натуралізм / К.О. Шахова // Літературознавчі студії : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філол. – Київ, 2004. – Вип. 7. – С. 341-347.

2. Законспектувати основні засади натуралізму з теоретичної праці Еміля Золя «Експериментальний роман».

3. Намалювати схему родинного дерева Ругонів із короткою характеристикою кожного члена цієї родини, використавши пообразний аналіз тексту роману «Кар'єра Ругонів».

4. Проаналізувати текстові стратегії поєднання в «Кар'єрі Ругонів» ненатуралістичних елементів.

5. Описати художні засоби творення образів персонажів у «Череві Парижа».

Питання для обговорення:

1. Е. Золя як теоретик натуралізму. Еволюція естетичних поглядів письменника.

2. Цикл романів «Ругон-Маккари» - природнича й соціальна історія однієї родини в добу Другої імперії. Історія створення, тематика, проблематика, специфіка жанру.

3. Роман «Кар'єра Ругонів» як інтродукція до циклу, визначення в ньому провідних тем і мотивів усього циклу.

4. Історична основа та соціальна панорама роману.

5. Теорія спадкового впливу в контексті дослідження родоводу Ругон-Маккарів.

6. Художні особливості твору.

7. Гастрономічний код у створенні характерів персонажів та розкритті ідейно-тематичних особливостей роману «Череву Парижу».

І. Тексти для читання:

Золя Е. Експериментальний роман. Кар'єра Ругонів. Череву Парижа (будь-яке видання).

ІІ. Обов'язкова література:

Кебало, М. С. Проблеми теорії та історії натуралізму останньої третини ХІХ століття в порівняльно-літературному аспекті / Терноп. держ. пед. ун-т ім. В.Гнатюка. — Тернопіль, 2002. — 90, [1] с. — Бібліогр. в підряд. приміт.

Кобзей Н. Натуралізм як генетико-типологічна проблема / Н. Кобзей // Мандрівець : всеукраїнський науковий журнал гуманітарних студій / Національний університет "Києво-Могилянська академія". – Тернопіль, 2009. – № 6 (84). – С. 62-67. – Бібліогр.: Літ.: с. 67; 18 назв.

Косило Н. Поетика натуралізму в дискурсі світового та національних літературних процесів / Н. Косило, Н. Венгринович // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : збірник наукових праць / Мін. освіти і науки України; Ужгородський нац. ун-т; НАНУ, Ін-т укр. мови. – Ужгород, 2011. – Вип. 16. – С. 166-170.

Хоменко Тетяна Іванівна Філософсько-естетичні основи натуралізму : Автореф... канд. філософ. наук: 09.00.04 / Хоменко Тетяна Іванівна; КУ ім. Т.Шевченка. – К., 1993. – 19л.

Шахова К.О. Романтизм - реалізм - натуралізм / К.О. Шахова // Літературознавчі студії : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філол. – Київ, 2004. – Вип. 7. – С. 341-347.

ІІІ. Додаткова література:

1. Гусев В.А. Типологические сходжения в теории натуралистического романа // Зарубежный роман в системе литературного направления. – Днепропетровск, 1989.

2. Іващук, Оксана Анатоліївна. Проза І. Франка й Е. Золя: історико-типологічні паралелі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / Іващук Оксана Анатоліївна; Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. — Д., 2011. — 19 с. — Бібліогр.: с. 15-16.

3. Манн Г. Речь о Золя в Праге // Манн Г. Полн. собр. соч.: в 8-ми т. Т.8.- М., 1958.

4. Потапова З.М. Натуралізм. Еміль Золя // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С. 288-296.

5. Франко І. Еміль Золя і його твори. Еміль Золя (життєпис) // Франко І.Я. Зібрання творів: У 50 т. – Т.26. – К., 1980.

Якубіна В.Л. Опісля "Полемики Гарта/Дворкіна": правовий позитивізм, правовий реалізм, правовий натуралізм // Дні науки філософського факультету - 2014 : міжнар. наук. конф. (15–16 квіт. 2014 р) : матеріали доп. та виступів / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; [редкол.: А.Є. Конверський (голова) та ін.]. – Київ : Київський університет, 2014. – Ч. 3. – С. 184-186.

Семінарське заняття 2. Особливості французького символізму (2 год.)

Завдання:

1. Опрацювати статті:

Костюк М.М. Процес семантизації графічних знаків у поезії французьких символістів / М. М. Костюк // Мовні і концептуальні картини світу : наукове видання : [збірник] / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Б-ка Ін-ту філології. – Київ, 2013. – Вип. 43, ч. 2. – С. 240-246.

Крушинська О.Г. Відтворення особливостей дискурсу французького символізму у перекладі П. Тичини / О.Г. Крушинська // Проблеми семантики слова, речення та тексту : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України ; Київ. нац. лінгвістичний ун-т. – Київ, 2014. – Вип. 32. – С. 136-144.

2. Вивчити напам'ять «Альбатрос» Ш.Бодлера, вірш П.Верлена, А. Рембо, С. Малларме (за вибором).

3. Зробити текстуальний аналіз віршів та аналіз методом тематичної сітки: «Осіньна пісня» П.Верлена, «П'яний корабель» А.Рембо, «Лебідь» С.Малларме (письмово).

4. Підготувати повідомлення/презентацію «Шарль Бодлер як предтеча французьких символістів» (індивідуальне завдання).

5. Підготувати доповідь-дослідження «Французькі символісти в українських перекладах» (груповий проект).

Питання для опрацювання:

1. Шарль Бодлер як предтеча французьких символістів: загальна характеристика творчого шляху, наскрізні мотиви поетичної збірки «Квіти зла», особливості «бодлерівського символізму».

2. Символізм як напрям у французькій літературі. Філософські засади та естетичні принципи. Загальні ознаки символізму.

3. Творчий шлях П.Верлена. Характерні особливості лірики поета: мотивний аналіз збірок «Сатурнічні поезії», «Романси без слів», «Мудрість», «Колишнє і недавнє». Ритмомелодика вірша і «пейзажі душі». Проблема художнього методу Верлена.

4. Життя та творчість А.Рембо. Провідні мотиви ранньої творчості («Мої мандри», «Вечірня молитва», «Коваль» та ін.). Символістська поетика вірша «П'яний корабель», образ ліричного героя. Новаційні художні принципи в сонеті «Голосівки» та збірці «Осяяння». Теорія яснобачення А.Рембо і модель розвитку європейського символізму.

5. Естетичні пошуки та етапи творчості С.Малларме.

6. Українські переклади віршів французьких символістів.

І. Тексти для читання:

Бодлер Ш. Альбатрос. Відповідності. Гімн красі. Людина і море. *Moesta et errabunda. Confiteor.* Подорож.

Верлен П. Сентиментальна прогулянка. Півголосом. Осіньна пісня. Так тихо серце плаче. Поетичне мистецтво. Томління. Шарлеруа. Тихе небо понад дахом.

Малларме С. Дар поезії. Блакить. Надгробок. Едгару По. Лебідь. На йменні Пафос я закрив свої книжки...

Рембо А. Відчуття. Моя циганерія. П'яний корабель. Голосівки. Що поетові кажуть про квіти... Вічність.

ІІ. Обов'язкова література:

1. Великовский С.И. Верлен. «Проклятые поэты». Рембо. Малларме и символизм // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С.315-324.

2. Верлен. А.Рембо. С.Малларме. Матеріали до вивчення творчості // Тема. – 2001.- №2.

3. Вишницкая Ю.В. Семантическое декодирование французской поэзии рубежа XIX – XX веков / Ю. В. Вишницкая // Зарубіжна література в школах України. № 1, січень 2010. – С. 20-21.
4. Костюк М.М. Процес семантизації графічних знаків у поезії французьких символістів / М. М. Костюк // Мовні і концептуальні картини світу : наукове видання : [збірник] / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Б-ка Ін-ту філології. – Київ, 2013. – Вип. 43, ч. 2. – С. 240-246.
5. Крушинська О.Г. Переклади поезій французького символізму та формування дискурсу символізму в українській поезії на межі XIX-XX століть // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – Вип. 25. – С. 219-231

III. Додаткова література:

1. Кисельова Т. Розум + праця = успіх: Верлен і «верлібри» Верлена // Зарубіжна література, 2001. - № 4. – С.8-11.
2. Костюк М.М. Лінгвопоетичні особливості французького символізму кінця XIX - початку XX століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05 / Костюк Марина Миколаївна ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; КНУТШ. – Київ, 2012. – 20 с. – Бібліогр.: 10 назв
3. Наливайко Д.С. Французький символізм як зміна метамови європейської поезії // Слово і час. – 1998. - № 7.
4. Ніколенко О.М. Від Флобера до Аполлінера. Французька література другої половини XIX-поч. XX ст. // Тема. – 2005. - № 3-4.

Семінарське заняття 3. Волт Вітмен як реформатор американської поезії (2 год.)

Завдання:

1. Опрацювати статтю:
Дуброва О. Міфосимволіка часопростору у ліриці Волта Вітмена та Богдана-Ігоря Антонича // Літературознавчі обрії Праці молодих учених : збірник наукових праць / Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка ; Нац. акад. наук України. – Київ, 2014. – Вип. 20. – С. 186-190.
2. Із «Літературознавчого словника-довідника» виписати й розтлумачити поняття верлібру, білого вірша.
3. Зробити художній та метричний аналіз вірша «О капітане!» (письмово).
4. Дослідити образ ліричного героя в програмному творі «Пісня про себе» Вольта Вітмена» (індивідуальне завдання).
5. Підготувати доповідь-дослідження «Українська вітменіана» (колективний проект).

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика життєвого і творчого шляху В.Вітмена.
2. Історія створення книги «Листя трави», її провідні теми й мотиви.
3. «Пісня про себе» як програмний твір поета.
4. Новаторство віршування В.Вітмена.

I.Тексти для читання:

Вітмен В. Я співаю про тіло електричне. Для тебе, о Демократіє... На березі морському уночі. О капітане мій, капітане! Діти Адама. Себе я оспівую.

II.Обов'язкова література:

1. Гуляєва А. Уолт Уїтмен. «Листя трави» // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. № 5, 1999. – с. 59-60.
- 2.Дуброва О. Міфосимволіка часопростору у ліриці Волта Вітмена та Богдана-Ігоря Антонича // Літературознавчі обрії Праці молодих учених : збірник наукових праць / Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка ; Нац. акад. наук України. – Київ, 2014. – Вип. 20. – С. 186-190.
3. Султанов Ю.І. «О капитан! Мой капитан! Сквозь бурю мы прошли...»: Поэзия У.Уитмена // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2000. – №10. – с. 35-37.

III.Додаткова література:

- 1.Назарець В.М., Є.М. Васильєв, Ю.В.Пелєх. Життєве та поетичне кредо Волта Вітмена // Зарубіжна література в школах України. – 2005. – №12. – с. 5-8.
- 2.Рада І.М. «Уолт Уїтмен, космос, Манхеттена син». Урок за творчістю американського

Змістовий модуль II

Семінарське заняття № 4. Інтелектуальний роман О.Уайльда «Портрет Доріана Грея» (2 год.)

Завдання:

1. Виписати з «Літературознавчого словника-довідника» визначення естетизму, інтелектуального роману.
2. Підготувати повідомлення «Естетичні погляди англійських прерафаелітів як предтечі естетизму О.Вайльда (індивідуальне повідомлення).
3. Визначити роль афоризмів із передмови до роману «Портрет Доріана Грея».
4. Розкрити символічний спектр портрета та інші міфологічні зрізи цього образу в тексті роману.
5. Подивитися фільм німецького режисера Ганса Еверса "Празький студент" епохи німого кіно (1913 рік) та зробити компаративний аналіз текстів двох семіотичних систем: тексту роману й кінотексту. й дослідити романтичний мотив двійника у семіотичній системі фільму й художньому творі.

Питання для обговорення:

1. Естетизм як основа світогляду і філософія життя О.Уайльда. Теорія естетизму в творчості («Занепад мистецтва брехні», «Пензль, перо і отрута», передмова до «Портрету Доріана Грея»).
2. Основна ідея роману «Портрет Доріана Грея» та її втілення в образах лорда Генрі, Безіла Голуорда, Доріана Грея. Моральна проблематика твору.
3. Сенс життя і життєва поразка Доріана Грея.
4. Портрет – центральний образ роману. Міфологічні зрізи образу портрета в романі.
5. Художні особливості твору. Парадоксальний гумор Вайльда.
6. Романтичні традиції: мотив дзеркального двійника в романі Оскара Вайльда та фільмі Ганса Еверса "Празький студент" (1913 рік).

I. Тексти для читання:

Уайльд О. Занепад мистецтва брехні. Портрет Доріана Грея.

II. Обов'язкова література:

1. Битківська Г.В. Інтермедіальний образ художника в літературному журналі // Zbiór raportów naukowych. „Literatura i kulturoznawstwo. Najnowsze badania naukowe. Teoria, praktyka„ (30.03.2015 - 31.03.2015) - Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2015. - 80 str. - ss.16-21.
2. Вишницька Юлія. Мотив дзеркального двійника: символічний аспект (на матеріалі роману Оскара Уайльда "Портрет Доріана Грея" та фільму Ганса Еверса "Празький студент" (1913 р.)). // Наукові записки. – Випуск 111. – Серія: Філологічні науки (літературознавство). – Кіровоград: РВВ КТПУ ім. В. Винниченка, 2012. – 284 с. – 45-58.
3. Ганіч Н. Конфлікт між етичними й естетичними початками : Роман Оскара Вайльда "Портрет Доріана Грея" і п'єси Володимира Винниченка "Чорна Пантера і Білий Медвідь" // Дивослово : українська мова й література в навчальних закладах. Щомісячний науково-методичний журнал / Міністерство освіти і науки України. – Київ, 2010. – № 4 (637). – С. 21-26.
4. Шахова К.О. Оскар Вайльд // Зарубіжна література, 2004. - № 6-7. – С.29-35.

III. Додаткова література:

1. Битківська Г.В. «Роман про художника» в сучасному літературному журналі: інтермедіальні зв'язки // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна: Серія «Філологія». – Харків, 2013. – Вип.69. – С. 115-119.
2. Михайлюк Н. Типи фокалізації в англійському "романі про митця" кінця ХІХ - поч. ХХ ст. (за романом О. Вайльда "Портрет Доріана Грея", Р. Кіплінга "Світло згасло", Дж. Голсуорсі "Вілла Рубен", С. Моєма "Місяць і шеляг"// Іноземна філологія / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2014. – Вип. 126, ч. 1. – С. 274-280.
3. Міщук В. Своєрідність естетизму Оскара Уайльда і його роман «Портрет Доріана

Семінарське заняття № 5. Новелістика Томаса Манна (2 год.)

Завдання:

1. Опрацювати розділ монографії Євгенії Волошук про прозу Томаса Манна. Проаналізувати ключові образи і мотиви в новелах Томаса Манна.

Питання для опрацювання:

1. Тема художника у новелах «Трістан», «Тоніо Крегер», «Маріо-чарівник».
2. Розкриття декадентського світосприйняття в новелі «Смерть у Венеції».
3. Композиція новели, пантеїзм та символізм у тексті твору.

I. Тексти для читання:

Манн Т. Тоніо Крегер. Трістан. Смерть у Венеції. Маріо-чарівник.

II. Обов'язкова література:

1. Волошук Є. В. Чарівна флейта Модерну : духовно-естетичні тенденції німецькомовної модерністської літератури ХХ ст. у ліриці Р. М. Рільке, прозі Т. Манна, драматургії М. Фріша: монографія / Євгенія Валентинівна Волошук; В.о. НАН України. Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка. – К. : ВД Дмитра Бураго, 2008. – 528 с.
2. Волошук Є.В. Доба "ізмів": модернізм та авангардизм у західноєвропейській літературі першої половини ХХ століття / Євгенія Волошук, Борис Бігун ; [НАН України, Ін-т літ. ім. Т.Г. Шевченка НАН України]. – Київ : Академперіодика, 2014. – 320, [4] с. : фотоіл. – На обкл. також зазнач.: Наука для всіх. – Бібліогр.: с. 317-321 та в підрядк. прим.

III. Додаткова література:

1. Адмони В.Г., Сильман Т.И. Томас Манн: Очерк творчества. – Л., 1960.

Семінарські заняття № 6. Новаторство драматургії Г.Ібсена (п'єса «Ляльковий дім») (2 год.)

Завдання :

1. Опрацювати статті:

Блок А. От Ібсена к Стриндбергу. – Собр. соч. в 8-ми т. Т.5. – М., 1962. – с.455-463.

Шоу Б. Квінтесенція ібсенізму.

2. Виписати з «Літературного енциклопедичного словника» визначення драми, конфлікту, композиції.
3. Навести приклади фіналів кожного акту п'єси «Ляльковий дім» і співвіднести їх з особливостями структури твору.
4. Навести приклади підтексту в «Ляльковому домі» і показати їхню роль в розкритті внутрішнього світу діючих осіб.
5. Зробити компаративне дослідження п'єс «Дика качка» Г.Ібсена і «Чайка» А.П.Чехова, визначивши спорідненість тематики, проблематики та художніх особливостей «нової драми» (груповий проект).

Питання для обговорення:

1. Еволюція естетичних поглядів Г.Ібсена, пошуки власного стилю.«Бранд» та «Пер Гюнт» як початок «справжнього» Ібсена.
2. Соціально-психологічний характер драми «Ляльковий дім». Композиційний аналіз твору.
3. Образ Нори і проблеми фемінізму.
4. Роль підтексту в розкритті внутрішнього світу діючих осіб.
5. Складність і неоднозначність психологічних і соціальних характеристик героїв п'єси.
6. Авторська позиція в п'єсі.
7. Роль Ібсена в розвитку нової європейської драматургії. Ібсен і ібсенізм.

I. Тексти для читання:

Ібсен Г. Ляльковий дім. Дика качка. Пер Гюнт (будь-яке видання).

Шоу Б. Квінтесенція ібсенізму (будь-яке видання).

Чехов А. Чайка.

II. Обов'язкова література:

1. Блок А. От Ибсена к Стриндбергу. – Собр. соч. в 8-ми т. Т.5. – М., 1962. – с.455-463.
2. Фісун В. Генрік Ібсен та Володимир Винниченко як новатори європейської психологічної драми // Літературознавчі студії: збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філол. – Київ, 2001. – [Вип. 1]. – С. 259-263.

III. Додаткова література:

- Гладишев В.В. Твір як звернення автора до суспільства? (Г. Ібсен і фінал "Лялькового дому") // Зарубіжна література в школах України / Прикарпатський нац. ун. ім. Василя Стефаника та ТОВ "Антросвіт". – Київ, 2011. – № 7/8. – С. 41-40
- Градовський А.В. Картковий дім Торвальда: Вивчення п'єси Г.Ібсена «Ляльковий дім» // Зарубіжна література в навчальних закладах – 2001. - № 2. – С.34-36.
- Євтушенко С.О. Художня рецепція тематичних мотивів драматургії Г. Ібсена у творчості Б. Грінченка // Літературознавчі студії: збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т філол. – Київ, 2013. – Вип. 37, ч. 1. – С. 259-264
- Конева Т.М. Загадка женской души: Генрик Ибсен «Кукольный дом» // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2000. - № 6. – С.36-38.

Семінарське заняття № 7. «Срібна доба» російської поезії (2 год.)

Завдання:

1. Виписати з літературознавчого словника поняття «акмеїзм», «імажинізм», «модернізм», «символізм», «футуризм».
2. Познайомитися з літературними маніфестами символістів, акмеїстів, футуристів, імажиністів.
3. Підготувати повідомлення про творчість поетів «Срібної доби»: Іннокентія Анненського, Валерія Брюсова, Костянтина Бальмонта, Андрія Белого, Олександра Блока, Миколи Гумільова, Анни Ахматової, Осипа Мандельштама, Володимира Маяковського, Велимира Хлебнікова, Давида Бурлюка, Сергія Єсеніна, Марини Цветаєвої (індивідуальне завдання – за вибором студентів). Вивчити напам'ять улюблені поезії.
4. Проаналізувати вірш одного з представників літературних течій та напрямів російського модернізму (за вибором студента).

Питання для обговорення:

1. Філософсько-естетична концепція російського модернізму. Значення Іннокентія Анненського для розвитку поезії російського модерну.
2. Творчість Андрія Белого, Костянтина Бальмонта та Валерія Брюсова як представників младосимволізму.
3. Олександр Блок – «пронзительный тенор эпохи» (Анна Ахматова).
4. Естетичні маніфести та художня творчість акмеїстів. Микола Гумільов, Анна Ахматова, Осип Мандельштам.
5. Футуризм як літературний напрям початку 20 століття. Кубо- та егофутуризм. Володимир Маяковський, Велимир Хлебніков, Ігор Северянін, Давид Бурлюк.
6. Імажинізм. Поезія Сергія Єсеніна.
7. Філософсько-естетичні засади творчості Бориса Пастернака.
8. Марина Цветаєва. Поетика внутрішнього «я».

I. Тексти для читання:

Анненский И.Ф. Тоска. Свечку внесли. Смычок и струны. Среди миров. Бабочка газа.
 Ахматова Анна. ...А там мой мраморный двойник... Смуглый отрок бродил по аллеям...
 Сжала руки под темной вуалью... Я пришла к поэту в гости... Молитва. Я гибель накликала
 милым... Все души милых на высоких звездах. Последний тост. Реквием.
 Белый Андрей. В полях. Родина. Друзьям. Родине.
 Блок Александр. Предчувствую Тебя. Года проходят мимо... Фабрика. Девушка пела в
 церковном хоре... Незнакомка. О, весна без конца и без краю... Как тяжело ходить среди
 людей... Ночь, улица, фонарь, аптека... О доблестях, о подвигах, о славе... О, я хочу
 безумно жить... Превратила все в шутку сначала... Россия. Грешить бесстыдно,
 непробудно... Скифы. Двенадцать. Пушкинскому Дому.

Брюсов Валерий. Юному поэту. В дни запустений. Поэт – Музе.

Волошин Максимилян. Осень...осень... Весь Париж... К этим гулким морским берегам... Я полуднем объятый... На вокзале.

Гумилев Николай. Волшебная скрипка. К синей звезде. Память. Шестое чувство. Заблудившийся трамвай.

Есенин Сергей. Отговорила роща золотая. Клен ты мой опавший. Песнь о собаке. Не жалею, не зову, не плачу... Шаганэ ты моя, Шаганэ! Письмо к матери. Мне осталась одна забава... Мы теперь уходим понемногу... Собаке Качалова. Несказанное, синее, нежное...

Мандельштам Осип. На блендо-голубой эмали... Образ твой, мучительный и зыбкий... Петербургские строфы. Tristia. Ленинград. Мы с тобой на кухне посидим... За гремучую доблесть грядущих веков... Мы живем, под собою не чуя страны... Куда мне деться в этом январе?

Маяковский Владимир. Послушайте! Я. Облако в штанах. А вы могли бы? Стихи о советском паспорте.

Пастернак Борис. Сестра моя-жизнь и сегодня в разливе... О, знал бы я, что так бывает... Быть знаменитым некрасиво... Стихотворения Юрия Живаго. Зимняя ночь. Разлука. Гефсиманский сад. Об искусстве. «Охранная грамота» и заметки о художественном творчестве.

Хлебников Велимир. Там, где жили свиристели... Времышы-камышы... Свобода приходит нагая... В этот день голубых медведей... Точит деревья и тихо течет... Сыновеет ночей синева...

Фет Афанасий. Шепот, робкое дыханье... Как беден наш язык! - Хочу и не могу...Шопену. Я долго стоял неподвижно...Только встречу улыбку твою...

Цветаева Марина. Имя твое – птица в руке... Идешь, на меня похожий... Мне нравится, что вы больны не мной... Красною кистью рябина зажглась...Рас-ставание – версты, дали...Молитва. Поэма Горы. Поэма Конца.

II. Основна література:

1. Вышницкая Ю.В. Мифологема "Дом" в языковой картине мира Александра Блока // Актуальні проблеми слов'янської філології. серія: лінгвістика і літературознавство: міжвуз.зб.наук.ст. - Бердянськ: БДПУ, 2012. - Вип.ХХУІ. - Ч.3. - С. 80-88.
2. Вишницька Ю.В., Гусизаде Мехин Мушфиг киз. Урбаністчна поезія Михайля Семенка та Давида Бурлюка: компаративний аспект словотвірної семантики // Manuscript: Класична спадщина і сучасний літературний процес / Редкол: Ю. І. Ковбасенко (голов. ред.), В. І. Кузьменко (заступник голов. ред.), Гальчук О.В. (ред.) та ін. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – № 1. – 132 с. – укр., рос. - С. 84-97.
3. Казарин В. Ахматова. Данте. Крым. (К постановке проблемы) / В. Казарин, М. Новикова // Султанівські читання : збірник статей / Мін-во освіти і науки України, Прикарпатський нац. ун-т ім. Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2016. – Вип. 5. – С. 72-88.
4. Лаврова Е.Л. Андрогинная природа любви в художественном мире Марины Цветаевой // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвузівський збірник наукових статей / М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; Нац. акад. наук України ; Бердянський держ. пед. ун-т ; Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка НАНУ. – Бердянськ, 2013. – С. 70-82. – (Серія "Лінгвістика і літературознавство"; вип. 27, ч. 4)
5. Малевич К. Кубо-футуризм // Хроніка - 2000 : Український культурологічний альманах. / Колектив редакції "Хроніка - 2000". – Київ, 2007. – Вип. 65/66 : Документи українського авангарду. – С. 637-646.
6. Петриченко О.А. До питання про поезію російського футуризму у вимірі лінгвоетнокультурною парадигмою // Мовні і концептуальні картини світу : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Б-ка ін-ту філології. – Київ, 2004. – Вип. 12, ч. 2. – С. 163-167
7. Степаненко М. Анна Ахматова. Київ. Україна // Всесвіт : журнал іноземної літератури : незалежний літературно-мистецький та громадсько-політичний журнал : спеціальний

польський номер / ТОВ "Журнал "Всесвіт". – Київ, 2014. – № 7/8 (1027/1028). – С. 197-206.

8. Томбулатова І. Літературний маніфест: діалог постмодернізму та футуризму // Філологічні семінари / Київ. нац. ун-т ім.Тараса Шевченка, Б-ка Ін-ту філології. – Київ, 2015. – Вип. 18 : Постмодерні жанри: фікція чи полілог із традицією?. – С. 31-36.
9. Михайлова Т.М. Василь Стус та Борис Пастернак: особливості поетики та світосприйняття (на матеріалі віршів про музику) // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – Вип. 24 : Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. – С. 342-347. – ISSN 2075-437X

III. Додаткова література:

1. Заярная И.С. Поэтика русского футуризма: трансформация барочных моделей художественного обобщения // Русская литература. Исследования: сборник научных трудов / Киевский нац. ун. им. Тараса Шевченко. – Киев, 2006. – Вып. 10. – С. 168-182
2. Мищур Т.Л. Рецепция ренессансной культуры в творчестве М.И. Цветаевой // Від бароко до постмодернізму : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара, Каф. зарубіжної літератури. – Дніпропетровськ, 2014. – Вип. 18. – С. 82-88.
3. Поберезкина П.Ф. Вокруг Ахматовой / Полина Поберезкина. – Москва : Азбуковник, 2015. – 319, [1] с. – Указ. имен: с. 301-319. – Библиогр.: с. 235-300 и в подстроч. примеч.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ (28 год.)

Змістовий модуль I (14 год.)

Тема № 1. Французький натуралізм (4 год.)

Питання для опрацювання:

1. Характерні особливості творчості Е. та Ж. Гонкурів. Роман «Жерміні Ласерте» як «історія хвороби бажання». Особливості композиції, «артистична» манера письма, вплив стилістики на літературу декадансу.
2. Художня своєрідність та тематичне розмаїття новелістики Г. де Мопассана.
3. Тематика, проблематика, система образів у романі Гі де Мопассана «Життя». Традиції виховного роману. Проблема творчого методу письменника.

Література:

1. Меньшиков Г.Ф. Особенности творческого метода и стиля Гонкуров // Философские науки. – 1986. – № 4. – С. 16-21.
2. Потапова З.М. Братья Гонкур // История всемирной литературы: В 9 т. – Т. 7. – М., 1990. – С. 264-267.
3. Потапова З.М. Ги де Мопассан // История всемирной литературы: В 9 т. – Т. 7. – М., 1990. – С. 299-308.
4. Якубіна В.Л. Опісля "Полемики Гарта/Дворкіна": правовий позитивізм, правовий реалізм, правовий натуралізм // Дні науки філософського факультету - 2014 : міжнар. наук. конф. (15–16 квіт. 2014 р) : матеріали доп. та виступів / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; [редкол.: А.Є. Конверський (голова) та ін.]. – Київ : Київський університет, 2014. – Ч. 3. – С. 184-186.

Тема № 2. Поезія другої половини XIX століття (4 год.)

Питання для опрацювання:

1. Поезія «чистого мистецтва» та її представники в російській літературі.
2. Проблема художнього методу А.А. Фета (світосприйняття поета, своєрідність творчої позиції, вплив філософії Шопенгауера).
3. Літературно-естетичні маніфести французьких поетів групи «Парнас». Творчість Ш. Леконт де Ліля.

Література:

- 1.Великовский С.И. Поэзия 50-60-х гг. «Парнас». Леконт де Лиль // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С.267-277.
- 4.Ермилова Е.В. Поэзия второй половины XIX в // История всемирной литературы: В 9т. – Т.7. – М., 1990. – С.84-92.

Тема № 3. Ідіостиль Гійома Аполлінера (4 год.)

Питання для опрацювання:

- 1.Гійом Аполлінер як засновник авангардизму. Сутність поетичної реформи Аполлінера.
- 2.Мотивний та образний аналіз віршів збірки «Звіролов, або Почет Орфея» (1911 р.).
- 3.Проблемно-тематичний аналіз збірки «Алкоголі: Вірші 1898 – 1913 років». Генетика текстології назви збірки.
- 4.Експериментальна поетика Гійома Аполлінера: збірка «Каліграми. Вірші Миру і Війни».

Література:

- 1.Волошук Є.В. Аполлінер і розвиток французької та європейської авангардистської поезії. // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2003. - №10. – с.40-48.
- 2.Гузь О. Осмислення трагедії війни у поезії Г.Аполлінера «Зарізана голубка і водограй» // Зарубіжна література. – 2004. - №33. – с.13-14.
- 3.Гузь О.Почуття особистості в урбанізованому динамічному світі (поезія Гійома Аполлінера «Міст Мірабо») // Зарубіжна література. – 2004. - №33. – с.10-12.
- 4.Мележик В. Таємниця народження поезії. Урок-дослідження за творчістю Гійома Аполлінера. // Зарубіжна література в середніх навчальних закладах України. – 2003. - №6. – с.36-43.

Змістовий модуль II (14 год.)

Тема № 4. Англійський неоромантизм (7 год.)

Питання для опрацювання:

- 1.Р.Л.Стівенсон як фундатор і теоретик неоромантизму. Художня своєрідність романістики письменника. Майстерність психологічної характеристики, гуманістичний пафос.
- 2.А.Конан-Дойл як майстер детективного жанру. Новели про Шерлока Холмса: специфіка композиції, образ головного героя і його помічника, дедуктивний метод. Традиції світової літератури цього жанру.
- 3.Відтворення «тубільської» культури в творчості Р.Кіплінга. Анімалістські оповідання і твори для дітей («Книга джунглів», «Друга книга джунглів»).

Література:

1. Гальчук О.В. Міфопоетика як модус метатексту англійського неоромантизму / О. Гальчук // Мова і культура. – Вип. 18. – Т. V (180). – К., 2016. – С. 12 – 18.
2. Пригодій, Сергій Михайлович. Фронтірний неоромантизм у літературі США. : Різноманітність / Пригодій С. М.; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2010. — 230 с. : іл., табл.
3. Стріха М. Кіплінг реальний і вигаданий // Всесвіт. – 1989. - № 5. – С.81-86.
4. Кремінська О.О. Аспект національної ідентичності в збірці Р. Кіплінга "Казармені балади" // Збірник наукових праць молодих вчених Кам"янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : наукове видання / Кам"янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. – Кам"янець-Подільський, 2015. – Вип. 6. – С. 57-58/
5. Скрипник Т. Дещо про адресата промови автора у вірші Дж.Р. Кіплінга "Якщо..." (J.R. Kipling "If...") // Всесвітня література в школах України : щомісячний науково-методичний журнал / М-во освіти і науки України ; Держ. інформаційно-виробниче підприємство "Вид-во "Педагогічна преса". – Київ, 2016. – № 11 (425), листопад. – С. 24-28
6. Сімаковська А.С. Інфернальний простір оповідань Кіплінга // Наукові праці Кам"янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів, 20-21 березня 2014 року/ Кам"янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. –

Кам"янець-Подільський, 2014. – Вип. 13, т. 3. – С. 16-17/

7. Кльось С. Особливості перекладу дитячої поетичної літератури Редьярда Кіплінга українською та російською мовами / С. Кльось, М. Ковцуняк // Молодь і ринок : щомісячний науково-педагогічний журнал / Дрогобиц. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. – Дрогобич, 2016. – № 2 (133), лютий. – С. 99-103.
8. Ткачук О. Україна в ранній критиці, епістолярії та мемуаристиці Джозефа Конрада // Київські полоністичні студії : наукове видання / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка (Ін-т філології) ; Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України ; Бердян. держ. пед. ун-т ; Міжнар. школа україністики НАН України ; Кременец. обл. гуманітарно-пед. акад. ім. Т. Шевченка. – Київ, 2015. – Т. 26. – С. 481-489

Тема № 5. Драматургія межі століть (7 год.)

Питання для опрацювання:

- 1.Еволюція естетичних та літературних поглядів Августа Стріндберга, співвідношення реалізму, натуралізму та символізму в його творчості.
- 2.Риси модернізму в одноактних драмах Стріндберга «Фрекен Юлія», «Батько».
- 3.Символістсько-експресіоністські п'єси Стріндберга «Пляска смерті» (або «Соната привидів»): «песимістично-символістське» світовідчуття, алегоризм та символізм образів, ірреальність хронотопів.
- 4.Естетичні та філософські погляди Бернарда Шоу. Цикли «Неприємні п'єси», «Приємні п'єси».
5. «Пігмаліон» Б. Шоу – зразок драми-дискусії.

Література:

1. Блок Александр. Памяти Августа Стриндберга. – Собр. соч. В 8-ми т., т.5. – М., 1968.- с.463-470.
2. Соколова В. Коло та лабіринт як хронотопні параметри ранньої драматургії М. Метерлінка // Волинь філологічна: текст і контекст : збірник наукових праць / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Л. Українки, Ін-т філології та журналістики. – Луцьк, 2015. – Вип. 20 : Аналіз та інтерпретація тексту. – С. 263-273.
3. Полежаева Т.В. Принципы драматургии А.П. Чехова: целостно-системное прочтение // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля : науковий журнал / Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля. – Дніпропетровськ, 2014. – С. 47-57. – (Серія "Філологічні науки" ; № 1 (7)).
4. Міщук В. Філософський зміст пошуку щастя в п'єсі Моріса Метерлінка "Синій птах" // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України : щомісячний всеукраїнський науково-методичний журнал / Івано-Франк.обл.пед.ін-т післядипл.пед.освіти та вид-во "Антросвіт". – Київ, 2010. – № 2 : Нобелівські лауреати. – С. 2-5.
5. Фісун В. Генрік Ібсен та Володимир Винниченко як новатори європейської психологічної драми // Літературознавчі студії : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філол. – Київ, 2001. – [Вип. 1]. – С. 259-263.
6. Чистяк Д.О. Функціонування міфопоетичної картини світу в ранній драматургії М. Метерлінка // Літературознавчі студії : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т філол. – Київ, 2013. – Вип. 40, ч. 2. – С. 325-333.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)

Змістовий модуль I.			
Літературні напрями та течії кінця XIX-початку XX століть: натуралізм, імпресіонізм, символізм. Модернізм та декаданс (14 год.)	Поточні конспекти, проектні роботи, презентації	5 x 3 = 15	I - IV
Змістовий модуль II.			
Літературні напрями та течії кінця XIX-початку XX століть: неоромантизм, модерністські та авангардистські течії (14 год.)	Поточні конспекти, проектні роботи, презентації	5 x 2 = 10	V - VIII
<i>Разом: 28 год.</i>		<i>Разом: 25 балів</i>	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення бакалаврів з нормативного курсу «Історія зарубіжної літератури» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ №1

1. Загальна характеристика літератури межі століть: особливості розвитку, основні літературні течії та напрями, представники.
2. Філософські засади та естетичні принципи натуралізму. Е.Золя як теоретик натуралізму.
3. Структура циклу Е.Золя «Ругон-Маккари», проблематика, поетика, проблема художнього методу. Роман «Кар'єра Ругонів» як інтродукція до циклу.
4. Роман Е. та Ж. Гонкурів «Жерміні Ласерте»: особливості композиції, «артистична» манера письма, вплив стилістики на літературу декадансу.
5. Художня своєрідність та тематичне розмаїття новелістики Г. де Мопассана («Пампушка», «Стара Соваж», «Мати потвор», «Кольє»).
6. Соціально-психологічний роман Г. де Мопассана «Життя»: тематика, проблематика, образна система. Проблема творчого методу.
7. Група «Парнас» та принципи «мистецтва для мистецтва». Творчість Ш. Леконт де Ліля.
8. Поезія «чистого мистецтва» в російській літературі. Художні особливості лірики А. Фета. Своєрідність творчої позиції, вплив філософії А. Шопенгауера.
9. Творчість Ш. Бодлера – пізнього романтика і зачинателя символізму. Амбівалентність внутрішнього світу поета, символістські риси в збірці «Квіти зла».
10. Філософські засади та естетичні принципи символізму.
11. Творчість П. Верлена. «Поетичне мистецтво» як маніфест творчості поета. Особливості художнього методу.
12. Творчість А. Рембо – представника французького символізму. Символіка та основний смисл поезії «П'яний корабель».
13. С. Малларме як теоретик і практик символізму: виступи, статті, поезія.
14. В. Вітмен – видатний американський поет-новатор. Романтична «філософія тотожності», єдності свідомості й світу, особистого і вселенського життя як світоглядно-естетична парадигма збірки «Листя трави».
15. Новаторський характер збірки Уола Уїтмена «Листя трави».
16. Європейський авангардизм і поетична реформа Г. Аполлінера.
17. Втілення принципів символістської драми у п'єсі М. Метерлінка «Синій птах».
18. Драма Метерлінка «Непрошена»: зверненість до підсвідомого, зовнішня статика і внутрішня напруга, підтекст, «мовчання».
19. «Синій птах» Метерлінка: образно-символічний аналіз тексту.
20. «Трилогія бажань» Теодора Драйзера - одна із вершин критичного реалізму початку 20 століття.
21. Поєднання реалістичних та романтичних рис у творчості Генрі Джеймса. Психологізм новели «Дезі Міллер».

22. Розмаїття творчого доробку Джека Лондона. Проблематика «Північних оповідань».

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ №2

1. Творчий шлях О. Вайльда – письменника англійського раннього модернізму. Естетизм як концепція творчості і філософія життя О. Вайльда.
2. Риси інтелектуального роману в «Портреті Доріана Грея» О. Вайльда. Філософсько-естетичні та моральні проблеми твору.
3. Символічний спектр образу портрета у романі Вайльда «Портрет Доріана Грея».
4. «Чайка» А. П. Чехова – перша п'єса російської нової драматургії. Проблематика, особливості драматичного конфлікту. Новаторство А. П. Чехова-драматурга.
5. Г. Ібсен як зачинатель європейської «нової драми». «Ляльковий дім»: тематика, проблематика, аналітична композиція, система образів. Ібсен та ібсенізм.
6. Співвідношення реалізму, натуралізму та символізму в творчості Августа Стріндберга.
7. Риси модернізму в драмах Стріндберга.
8. Неоміфологізм Бернарда Шоу (на матеріалі п'єси «Пігмаліон»).
9. Особливості поезики Бернарда Шоу в драмі-дискусії «Пігмаліон».
10. Символістська драма-казка Г. Гауптмана «Затоплений дзвін»: використання мотивів скандинавського фольклору та міфології, система опозиційних образів, причини життєвої поразки героя.
11. Неоромантичні образи та мотиви у романі Кнута Гамсуна «Пан».
12. Мотивний та міфологічний аналіз поезій збірки Р. М. Рільке «Сонети до Орфея».
13. Роман Т. Манна «Будденброки»: сюжетно-композиційні особливості, традиції роману виховання та сімейної хроніки. Світове значення роману.
14. Тема митця, алегоризм та паралелізм у новелістиці Томаса Манна.
15. Тенденції неоромантизму в англійській літературі межі століть: пригодницькі романи Р. Л. Стівенсона. Майстерність психологічної характеристики, гуманістичний пафос.
16. А. Конан-Дойл як майстер детективного жанру. Новели про Шерлока Холмса: специфіка композиції, образ головного героя і його помічника, дедуктивний метод. Традиції світової літератури цього жанру.
17. Відтворення «тубільської» культури в творчості Р. Кіплінга. Анімалістські оповідання для дітей («Книга джунглів», «Друга книга джунглів»).
18. «Срібна доба» російської поезії: основні літературні напрями, течії.
19. Російський символізм. Творчість О. Блока, Андрія Белого.
20. Акмеїзм: М. Гумільов, Анна Ахматова.
21. Его-та кубофутуризм: поезія Володимира Маяковського, Ігоря Сєверяніна.
22. Ідіостили Бориса Пастернака, Марини Цветасвої, Сергія Єсеніна.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	7	7
2.	Відвідування семінарів	1	7	7
3.	Робота на семінарському занятті	10	7	70
4.	Самостійна робота	5	5	25
7.	МКР	25	2	50
Максимальна кількість балів - 159				

Максимальну кількість балів, набрану студентом, за допомогою коефіцієнта 1,59 переводимо в рейтингові показники успішності (до 100 балів), що становить підсумковий бал поточного контролю. На основі цієї суми виставляємо оцінку за шкалою ECTS.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за сто-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань(умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 7.3.

Таблиця 7.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільн.»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у

	виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовіл.»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульної контрольної роботи здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля у формі ПМК.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* аналіз художнього тексту.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

ІІ. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ електронний навчальний курс дисципліни «Історія зарубіжної літератури (межа 19-20 століть)
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ методичний посібник « Історія зарубіжної літератури межі ХІХ-ХХ століть» / Авторі-упорядники Ю.В.Вишницька, Т.І.Тверітінова. – К.: КМПУ ім.Б.Д.Грінченка, 2013. - 160 с.
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю;
- ✓ електронна хрестоматія з курсу «Історія зарубіжної літератури»;
- ✓ комплект екзаменаційних білетів для іспиту з навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури».

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Верлен. А.Рембо. С.Малларме. Матеріали до вивчення творчості // Тема. – 2001.- №2.
2. Вишницька Ю.В., Тверітінова Т.І. Історія зарубіжної літератури межі ХІХ – ХХ століть: навчальний посібник / Ю. В. Вишницька, Т. І. Тверітінова. – К.: Київськ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2013. – 192 с. (+ електронна хрестоматія)
3. Волощук Є.В. Доба "ізмів": модернізм та авангардизм у західноєвропейській літературі першої половини ХХ століття / Євгенія Волощук, Борис Бігун ; [НАН України, Ін-т літ. ім. Т.Г. Шевченка НАН України]. – Київ : Академперіодика, 2014. – 320, [4] с. : фотоіл. – На обкл. також зазнач.: Наука для всіх. – Бібліогр.: с. 317-321 та в підрядк. прим.
4. Затонский Модернизм и постмодернизм: мысли об извечном колдовращении изящных и неизящных искусств – М.: Эпицентр –Х.: Фолио, 2000.

5. Наливайко Д.С. Французький символізм як зміна метамови європейської поезії // Слово і час. – 1998. - № 7.
6. Стріха М. Кіплінг реальний і вигаданий // Всесвіт. – 1989. - № 5. – С.81-86.
7. Шахова К.О. Романтизм - реалізм - натуралізм / К.О. Шахова // Літературознавчі студії : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філол. – Київ, 2004. – Вип. 7. – С. 341-347.

Додаткова:

1. Бітківська Г.В. «Роман про художника» в сучасному літературному журналі: інтермедіальні зв'язки // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна: Серія «Філологія». – Харків, 2013. – Вип.69. – С. 115-119.
2. Биткивская Г.В. Фаустовская тема в творчестве А. Чехова // Зарубіжна література в школах України. — 2011. — № 2. — С. 15–17.
3. Биткивская Г.В. Интермедиаальный образ художника в литературном журнале // Zbiór raportów naukowych. „Literatura i kulturoznawstwo. Najnowsze badania naukowe. Teoria, praktyka,» (30.03.2015 - 31.03.2015) - Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2015. - 80 str. - ss.16-21.
4. Великовский С.И. Верлен. «Проклятые поэты». Рембо. Малларме и символизм // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С.315-324.
5. Вишницкая Ю.В. Семантическое декодирование французской поэзии рубежа XIX – XX веков / Ю. В. Вишницкая // Зарубіжна література в школах України. № 1, січень 2010. – С. 20-21.
6. Вишницька Юлія. Мотив дзеркального двійника: символічний аспект (на матеріалі роману Оскара Уайльда "Портрет Доріана Грея" та фільму Ганса Еверса "Празький студент" (1913 р.)). // Наукові записки. – Випуск 111. – Серія: Філологічні науки (літературознавство). – Кіровоград: РВВ КТПУ ім. В. Винниченка, 2012. – 284 с. – 45-58.
7. Вышницкая Ю.В. Мифологема "Дом" в языковой картине мира Александра Блока // Актуальні проблеми слов'янської філології. серія: лінгвістика і літературознавство: міжвуз.зб.наук.ст. - Бердянськ: БДПУ, 2012. - Вип.ХХУІ. - Ч.3. - С. 80-88.
8. Вишницька Ю.В., Гусизаде Мехин Мушфиг киз. Урбаністична поезія Михайля Семенка та Давида Бурлюка: компаративний аспект словотвірної семантики // Manuscript: Класична спадщина і сучасний літературний процес / Редкол: Ю. І. Ковбасенко (голов. ред.), В. І. Кузьменко (заступник голов. ред.,) Гальчук О.В. (ред.) та ін. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – № 1. – 132 с. – укр., рос. - С. 84-97.
9. Волощук Є.В. Аполлінер і розвиток французької та європейської авангардистської поезії. // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2003. - №10. – с.40-48.
10. Гальчук О.В. Міфопоетика як модус метатексту англійського неоромантизму / Оксана Гальчук // Мова і культура. – Вип. 18. – Т. V (180). – К., 2016. – С. 12 – 18.
11. Гальчук О. Героїчна людина чи людський герой? (трансформація агіографічних мотивів у західноєвропейській та українській прозі XVIII - XIX ст. / Оксана Гальчук // Київська старовина. – 2004. - №3. – С. 92 – 96.
12. Ганіч Н. Конфлікт між етичними й естетичними початками : Роман Оскара Вайльда "Портрет Доріана Грея" і п'єси Володимира Винниченка "Чорна Пантера і Білий Медвідь" // Дивослово : українська мова й література в навчальних закладах. Щомісячний науково-методичний журнал / Міністерство освіти і науки України. – Київ, 2010. – № 4 (637). – С. 21-26.
13. Гладишев В.В. Твір як звернення автора до суспільства? (Г. Ібсен і фінал "Лялькового дому") // Зарубіжна література в школах України / Прикарпатський нац. ун. ім. Василя Стефаника та ТОВ "Антросвіт". – Київ, 2011. – № 7/8. – С. 41-40
14. Гузь О. Осмислення трагедії війни у поезії Г.Аполлінера «Заріzana голубка і водограй» // Зарубіжна література. – 2004. - №33. – с.13-14.
15. Гуляєва А. Уолт Уїтмен. «Листя трави» // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. № 5, 1999. – с. 59-60.

8. Поліщук Я. Письменник у культурному дискурсі раннього модернізму // Українське слово і сучасність : науково-методичний журнал / ТОВ "Вид-во "Білий тигр". – Київ, 2015. – № 1 (5). – С. 29-32
9. Крушинська О.Г. Поезія французького модернізму у перекладах Миколи Лукаша // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України ; Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – Вип. 26. – С. 153-160
10. Кльось С. Особливості перекладу дитячої поетичної літератури Редьярда Кіплінга українською та російською мовами / С. Кльось, М. Ковцуняк // Молодь і ринок : щомісячний науково-педагогічний журнал / Дрогобиц. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. – Дрогобич, 2016. – № 2 (133), лютий. – С. 99-103. – ISSN 2308-4634
11. Ткачук О. Україна в ранній критиці, епістолярії та мемуаристиці Джозефа Конрада // Київські полоністичні студії : наукове видання / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка (Ін-т філології) ; Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України ; Бердян. держ. пед. ун-т ; Міжнар. школа україністики НАН України ; Кременец. обл. гуманітарно-пед. акад. ім. Т. Шевченка. – Київ, 2015. – Т. 26. – С. 481-489
12. Мищур Т.Л. Рецепція ренесансної культури в творчестве М.И. Цветаевой // Від бароко до постмодернізму : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара, Каф. зарубіжної літератури. – Дніпропетровськ, 2014. – Вип. 18. – С. 82-88.
13. Кисельова Т. Розум + праця = успіх: Верлен і «верлібри» Верлена // Зарубіжна література, 2001. - № 4. – С.8-11.
14. Крушинська О.Г. Переклади поезій французького символізму та формування дискурсу символізму в українській поезії на межі XIX-XX століть // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – Вип. 25. – С. 219-231
15. Кебало, М. С. Проблеми теорії та історії натуралізму останньої третини XIX століття в порівняльно-літературному аспекті / Терноп. держ. пед. ун-т ім. В.Гнатюка. — Тернопіль, 2002. — 90, [1] с. — Бібліогр. в підряд. приміт.
16. Кобзей Н. Натуралізм як генетико-типологічна проблема / Н. Кобзей // Мандрівець : всеукраїнський науковий журнал гуманітарних студій / Національний університет "Києво-Могилянська академія". – Тернопіль, 2009. – № 6 (84). – С. 62-67. – Бібліогр.: Літ.: с. 67; 18 назв.
17. Косило Н. Поетика натуралізму в дискурсі світового та національних літературних процесів / Н. Косило, Н. Венгринович // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : збірник наукових праць / Мін. освіти і науки України; Ужгородський нац. ун-т; НАНУ, Ін-т укр. мови. – Ужгород, 2011. – Вип. 16. – С. 166-170.
18. Михайлова Т.М. Василь Стус та Борис Пастернак: особливості поетики та світосприйняття (на матеріалі віршів про музику) // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – Вип. 24 : Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. – С. 342-347. – ISSN 2075-437X
19. Міщук В. Своєрідність естетизму Оскара Уайльда і його роман «Портрет Доріана Грея» // Відродження. – 1994. - №8. – С.21-27.
16. Назарець В.М., Є.М. Васильєв, Ю.В.Пелех. Життєве та поетичне кред Дуброва О. Міфосимволіка часопростору у ліриці Волта Вітмена та Богдана-Ігоря Антоновича // Літературознавчі обрії Праці молодих учених : збірник наукових праць / Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка ; Нац. акад. наук України. – Київ, 2014. – Вип. 20. – С. 186-190.
17. Заярная И.С. Поэтика русского футуризма: трансформация барочных моделей художественного обобщения // Русская литература. Исследования : сборник научных трудов / Киевский нац. ун. им. Тараса Шевченко. – Киев, 2006. – Вып. 10. – С. 168-182

18. Євтушенко С.О. Художня рецепція тематичних мотивів драматургії Г. Ібсена у творчості Б. Грінченка // Літературознавчі студії : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т філол. – Київ, 2013. – Вип. 37, ч. 1. – С. 259-264
19. Ковбасенко Ю.І. Михайло Драй-Хмара (нарис життя та творчості) // Історія української літератури ХХ століття: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – 2-е вид., випр. і доповн. – К.: Академія. – 2013. – С. 320-330
20. Кремінська О.О. Аспект національної ідентичності в збірці Р. Кіплінга "Казармені балади" // Збірник наукових праць молодих вчених Кам"янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : наукове видання / Кам"янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. – Кам"янець-Подільський, 2015. – Вип. 6. – С. 57-58
21. Міщук В. Філософський зміст пошуку щастя в п'єсі Моріса Метерлінка "Синій птах" // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України : щомісячний всеукраїнський науково-методичний журнал / Івано-Франк. обл. пед. ін-т післядипл. пед. освіти та вид-во "Антросвіт". – Київ, 2010. – № 2 : Нобелівські лауреати. – С. 2-5
22. Казарин В. Ахматова. Данте. Крым. (К постановке проблемы) / В. Казарин, М. Новикова // Султанівські читання : збірник статей / Мін-во освіти і науки України, Прикарпатський нац. ун-т ім. Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2016. – Вип. 5. – С. 72-88. – ISSN 2313-5921
23. Костюк М.М. Лінгвопоетичні особливості французького символізму кінця ХІХ - початку ХХ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05 / Костюк Марина Миколаївна ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; КНУТШ. – Київ, 2012. – 20 с. – Бібліогр.: 10 назв
24. Костюк М.М. Процес семантизації графічних знаків у поезії французьких символістів / М. М. Костюк // Мовні і концептуальні картини світу : наукове видання : [збірник] / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Б-ка Ін-ту філології. – Київ, 2013. – Вип. 43, ч. 2. – С. 240-246. Лаврова Е.Л. Андрогинная природа любви в художественном мире Марины Цветаевой // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвузівський збірник наукових статей / М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; Нац. акад. наук України ; Бердянський держ. пед. ун-т ; Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка НАНУ. – Бердянськ, 2013. – С. 70-82. – (Серія "Лінгвістика і літературознавство" ; вип. 27, ч. 4)
25. Манн Г. Речь о Золя в Праге // Манн Г. Полн. собр. соч.: в 8-ми т. Т.8.- М., 1958.
26. Меньшиков Г.Ф. Особенности творческого метода и стиля Гонкуров // Философские науки. – 1986. - № 4. – С.16-21.
27. Михайлюк Н. Типи фокалізації в англійському "романі про митця" кінця ХІХ - поч. ХХ ст. (за романом О. Вайльда "Портрет Доріана Грея", Р. Кіплінга "Світло згасло", Дж. Голсуорсі "Вілла Рубен", С. Моема "Місяць і шеляг") // Іноземна філологія / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2014. – Вип. 126, ч. 1. – С. 274-280.
28. Ніколенко О.М. Від Флобера до Аполлінера. Французька література другої половини ХІХ-поч. ХХ ст. // Тема. – 2005. - № 3-4.
29. Султанов Ю.І. «О капитан! Мой капитан! Сквозь бурю мы прошли...»: Поэзия У. Уитмена // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2000. – №10. – с. 35-37.
30. Потапова З.М. Натурализм. Эмиль Золя // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С. 288-296.
31. Поберезкина П.Ф. Вокруг Ахматовой / Полина Поберезкина. – Москва : Азбуковник, 2015. – 319, [1] с. – Указ. имен: с. 301-319. – Библиогр.: с. 235-300 и в подстроч. примеч.
32. Полежаева Т.В. Принципы драматургии А.П. Чехова: целостно-системное прочтение // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля : науковий журнал / Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля. – Дніпропетровськ, 2014. – С. 47-57. – (Серія "Філологічні науки" ; № 1 (7)).

33. Пригодій, Сергій Михайлович. Фронтирний неоромантизм у літературі США : Різночитання / Пригодій С. М.; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2010. — 230 с. : іл., табл. — Бібліогр. наприкінці глав.
34. Соколова В. Коло та лабіринт як хронотопні параметри ранньої драматургії М. Метерлінка // Волинь філологічна: текст і контекст : збірник наукових праць / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Л. Українки, Ін-т філології та журналістики. — Луцьк, 2015. — Вип. 20 : Аналіз та інтерпретація тексту. — С. 263-273.
35. Саенко В. Іван Франко і скандинавські літератури // Слово і час : науково-теоретичний журнал / Нац. акад. наук України, Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка. — Київ, 2016. — № 8 (668). — С. 43-53. — ISSN 0236-1477
36. Скрипник Т. Дещо про адресата промови автора у вірші Дж.Р. Кіплінга "Якщо..." (J.R. Kipling "If...") // Всесвітня література в школах України : щомісячний науково-методичний журнал / М-во освіти і науки України ; Держ. інформаційно-виробниче підприємство "Вид-во "Педагогічна преса". — Київ, 2016. — № 11 (425), листопад. — С. 24-28
37. Сімаковська А.С. Інфернальний простір оповідань Кіплінга // Наукові праці Кам"янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів, 20-21 березня 2014 року / Кам"янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. — Кам"янець-Подільський, 2014. — Вип. 13, т. 3. — С. 16-17
38. Степаненко М. Анна Ахматова. Київ. Україна // Всесвіт : журнал іноземної літератури : незалежний літературно-мистецький та громадсько-політичний журнал : спеціальний польський номер / ТОВ "Журнал "Всесвіт". — Київ, 2014. — № 7/8 (1027/1028). — С. 197-206.
39. Тверитинова Т.И. Петербургский текст в творчестве А. Блока и В. Зоргенфрея / Т.И. Тверитинова // Wspolczesna komparatystyka w wymiarze hermeneutycznym. — Siedlce, 2011. — S. 73-76.
40. Томбулатова І. Літературний маніфест: діалог постмодернізму та футуризму // Філологічні семінари / Київ. нац. ун-т ім.Тараса Шевченка, Б-ка Ін-ту філології. — Київ, 2015. — Вип. 18 : Постмодерні жанри: фікція чи полілог із традицією?. — С. 31-36.
41. Тверитинова Т.И. Чехов и Б. Акунин: пастиш-сиквел «Чайка» / Т.И. Тверитинова // Język literatury i kultura Rosji w XXI wieku. Teoria i praktyka. — Kielce, 2011. — S. 355-360
42. Тверитинова Т.И. Г.Флобер и Г. де Мопассан: лекарство от боваризма / Т.И. Тверитинова // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: лінгвістика і літературознавство: міжвуз.зб.наук.статей; [гол.ред. В.А.Зарва]. — Бердянськ: БДПУ, 2013. — Вип. XXVII. — Част. 3. — С. 398-406.
43. Фісун В. Генрік Ібсен та Володимир Винниченко як новатори європейської психологічної драми // Літературознавчі студії : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філол. — Київ, 2001. — [Вип. 1]. — С. 259-263.
44. Франко І. Еміль Золя і його твори. Еміль Золя (життєпис) // Франко І.Я. Зібрання творів: У 50 т. — Т.26. — К., 1980.
45. Чистяк Д.О. Функціонування міфопоетичної картини світу в ранній драматургії М. Метерлінка // Літературознавчі студії : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т філол. — Київ, 2013. — Вип. 40, ч. 2. — С. 325-333
46. Шахова К.О. Оскар Вайльд // Зарубіжна література, 2004. - № 6-7. — С.29-35.
47. Halchuk Oksana. Poetic Parameters of the Polylogue of Ukrainian Lyrics of Late Modernism With the Antique Heritage // National Literatures and the Process of Cultural Globalization. — Volume II. — Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature, 2014. — P. 317 – 330.